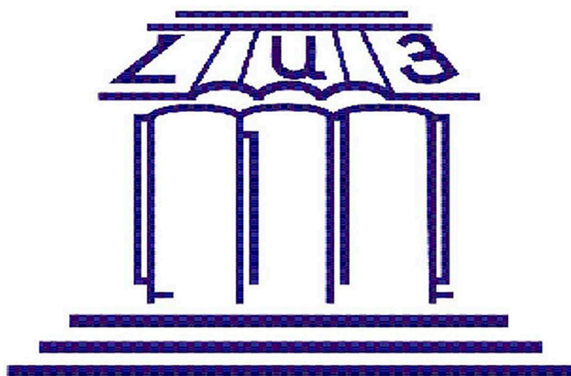




Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

11820

ԿՈՒԽՈԶՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱ-
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ
ՅԵՎ ԿՈՒԽՈԶԱՅԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ
══════ ԾԱՎԱԼՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ══════

338.1(47)
34-25



ԱԶԵՐՆԵՇՐ
ԲԱԳՈՒ—1932 թ.

338.1(47)

3u-25

46

ՅԱ. Ա. ՅԱԿՈՎԼԵՎ

ԿՈԼԽՈԶՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱ-
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՄԱՆ
ՅԵՎ ԿՈԼԽՈԶԱՅԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ
===== ԾԱՎԱԼՄԱՆ ՄԱՍԻՆ =====

12 0 0 1



ԱԶԵՐՆԵՇՐ
ԲԱԳՈՒ—1932 թ.

Հանձնված է տպարանին ոգոստոսի 2-ին
Ավարտված է ոգոստոսի 10-ին
Տպված է թերթերի քանակը 21/4
Տպագրական նշանների քանակը 91350
Ստատֆորմատ—Ա-Ն.

8041. 57
27532 առ

ՅԱ. Ա. ՅԱԿՈՎԼԵՎ

ԿՈՒՆՈՋՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԱՆՏԱՏԵՍԱԿԱՆ ԱՍՐԱՊՆԴՄԱՆ ՅԵՎ ԿՈՒՆՈՋԱՅԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԾԱՎԱՆՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

I

Վերջին ժամանակներս կուսակցության : Կենտրոնական Կոմիտեն ու Ժողովրդական Կոմիտեներն ինքնուրույն մի շարք վորոշումներ են հրատարակել, վորոնց նպատակն է հանդիսանում կոլխոզների կազմակերպչա-տուն տեսական ամրապնդումն ու կոլխոզային առևտրի ծավալումը : Կոլխոզների կազմակերպչա-տուն տեսական ամրապնդման հարցին վերաբերող վորոշումներից գլխավորները հետևյալներն են.

1. «Կոլխոզների կազմակերպչա-տուն տեսական ամրապնդման հարցին» (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի 1932 թվի փետրվարի 4-ի վորոշումը) :
2. «Անասունների օտարազան կան համայնացման մասին» (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի 1932 թ. մարտի 26-ի վորոշումը) :
3. «Կոլխոզների ղեկավար կազմակերպչական ամրապնդման մասին» (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) 1932 թվի մայիսի 10-ի վորոշումը) :

ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի վորոշումներից առաջինը «Կոլխոզների կազմակերպչա-տուն տեսական ամրապնդման հարցին» (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի 1932 թվի փետրվարի 4-ի վորոշումը) :

Կոլխոզային առևտրի զարգացման հարցի վերաբերմամբ կայացված վորոշումներից ամենագլխավորները հետևյալներն են.

1. «1932 թվի բերքից հացամթերումներ անելու պլանի և կոլխոզների կողմից հացի առևտրի ծավալելու պլանի մասին» ինքն. Միության Ժողովում ընդհանուր Ժողովում 1932 թվի մայիսի 6-ի վորոշումը) :
2. «Անասնամթերումների և կոլխոզների, կոլխոզիկների ու մենատնտես աշխատավոր գյուղացիների մի առևտրի մասին» (ինքն. Միության Միության Ժողովում ընդհանուր Ժողովում 1932 թ. մայիսի 10-ի վորոշումը) :

3. «Կոլխոզների, կոլխոզնիկների և մենատնտես աշխատավոր գյուղացիների առևտուր անելու կարգի և գյուղատնտեսական մըթերքների առևտրի տուրքի պահպանման մասին» (ՎԵԿԱՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի և Խորհրդային Միության Ժողկոմխորհի 1932 թվի մայիսի 20-ի վորոշումը) :

Նույն բնույթի ունին և պետական մթերումների չափը պահպանողները և բանջարեղենի, կաթի և ձվի առևտուր ծավալելու մասին կառավարության կայացրած վորոշումները :

Կուսակցության բոլոր վերև թված վորոշումներն իրար հետ կապված են և յերկու հիմնական խնդիր նկատի ունին :

Վորոշումների առաջին խումբը նկատի ունի ամենից առաջ նպատակ կոլխոզների կազմակերպչա — տնտեսական ամրապնդման գործին :

Վորոշումների յերկրորդ խումբը նպատակով գյուղատնտեսական արտադրության վերելքին՝ նպատակ ունի բարելավել քաղաքների մատակարարումը վոչ միայն լոկ մթերումների մեթոդի հիմունքով, այլ և յերկու մեթոդների յծորդման, այն է՝ պետական մթերումների և խորհրդային առևտրի մեթոդների :

Վերջապես՝ այստեղ ցույց տրված յերկու խնդիրներն էլ նը կատի ունին Ժողկոմխորհի և Կենտկոմի՝ բերքահավաքի կամ պանիան կատարելու մասին հուլիսի 5-ին կայացրած վորոշումը :

Ամեն վոք, ով կարգա կոլխոզների կազմակերպչա — տնտեսական ամրապնդման հարցերին վերաբերող Կենտրոնական Կոմիտեի վերև հիշած վորոշումները նա իսկույն կգտնի, վոր այդ վորոշումները կայացված են նույն հիմքերի վրա և կոլխոզային շինարարության մասին Կենտրոնական Կոմիտեի կայացրած նախընթաց կարևորագույն վորոշումներն են դարձացնում :

Հերավի, նրանց գլխավոր խնդիրն է հանդիսանում նորից և նորից շնչել, վոր «Կոլխոզների կազմակերպչա — տնտեսական ամրապնդման խնդիրները ներկայումս ամենից առաջ կոլխոզների արտելային ձևի ամրապնդման և դարձացման խնդիրն է հանդիսանում» (Կենտկոմի 1932 թվի փետրվարի 4-ի վորոշումը) :

Նրանց գլխավոր խնդիրն է հանդիսանում նորից և նորից նախադրույցներ կուսակցական կազմակերպություններին «գյուղատնտեսական արտելի ձևի վրայից ցատկելուց, այն արտելի, վոր բավականաչափ չի ծավալված ու ամրապնդված» (Կենտկոմի 1932 թվի փետրվարի 4-ի վորոշումը) :

Նույն խնդիրները, գերթե նույն ձևակերպումներով՝ առաջադրել են կոլխոզային շինարարության մասին Կենտրոնական Կոմիտեի կայացրած բոլոր նախընթաց վորոշումները :

Հիշենք ամենակարևոր դոկու-մենտները :

Մրանից յերկու և կես տարի առաջ, 1930 թվի հունվարի 6-ին կոլեկտիվացման տեմպերի մա-

սին կայացրած պատմական վորոշման մեջ, Կենտրոնական Կոմիտեն ամենայն հստակությամբ մատնացույց է արել բոլոր կազմակերպություններին, վոր ներկա ետապում հիմնական կոլխոզային ձևը՝ գյուղատնտեսական արտելն է հանդիսանում :

1930 թվի մարտի 2-ին, ընկ. Ստալինը մտրակելով կոլխոզային շինարարության գործում յեղած կուսակցության զծի աղավաղումները, առանձին պարզությամբ և մեկնությամբ հետևյալ թեղիսն է առաջադրում. «Գյուղատնտեսական շարժումը ներկա մոմենտում կոլխոզային շարժման սխառմում հիմնական ողակ է հանդիսանում» (Ստալին «Լենինի ձայն» յեր. 600) :

Կենտրոնական Կոմիտեն 1930 թվի մարտի 10-ին կայացրած իր վորոշման մեջ հարվածում է «Կոլխոզների արտելային ձևի վրայից դեպի կոմունա ցատկելու փորձերից», վորպես գործի համար միանգամայն անթույլատրելի և վնասակար :

1930 թվի հուլիսին կուսակցության 16-րդ համագումարը կոլխոզային դարձացման արդյունքների գումարը տալով՝ վորպես կարևորագույն գրություն բոլոր կազմակերպություններին ի դեկավարություն՝ ելի նույն թեղիսն է առաջ քաշում. «ճերկա շրջանում կոլխոզի հիմնական ձևը՝ գյուղատնտեսական արտելն է հանդիսանում» :

1931 թվի մարտի 17-ին, խորհուրդների բարձրագույն որդանը ևս — խորհուրդների 6-րդ համագումարը միլիոնավոր կոլխոզների կոլխոզային կյանքի ա-

ռաջին տարվա փորձի գումարը տալով՝ նորից և նորից շնչում է. «Գարգացման ներկա շրջանում կոլխոզային շարժման հիմնական ձևը՝ գյուղատնտեսական արտելն է հանդիսանում» :

1931 թվի ոգոստոսի 2-ին, առանձին տեղերում նկատվել էր, վոր նորից ձգտումներ կան շտապել, վոադել կոլեկտիվացման ավարտման գործում, «վաղելանցներ» կոլեկտիվացման տեմպերը, վոր նկատվել էր Կենտրոնական Կոմիտեի կողմից, ուստի Կենտրոնական Կոմիտեն կոլեկտիվացման հետագա ամբողջ աշխատանքի և կոլխոզային տնտեսության հետագա աճման գլխավոր գործն է համարում «կոլխոզների կազմակերպչա — տնտեսական ամրապնդումը՝ նրանց դարձացման ներկա արտելային շրջանում» :

Յեթե համեմատենք կոլխոզների դարձացումն ընդգրկող գերթե յերկու տարվա այդ վորոշումները, յեկու տարի, վորոնց ընթացքում կոլխոզները մեր յերկրում գյուղատնտեսական արտադրության հիմնական արտադրողներն են դարձել, յեթե համեմատենք այդ վորոշումները, Կենտրոնական Կոմիտեի 1932 թվի փետրվարի 4-ի և մարտի 26-ի վերջին վորոշումները, ապա ամեն մեկը կարող է համոզվել, վոր նրանք բոլորն էլ մի կետն են խլում. — գյուղատնտեսական արտելը — հիմնական ձևն է, նրան պետք է ամրապնդել, ամեն մի փորձ՝ կոլխոզների դարձացման ներկա աստիճանում արտելից կոմունա ցատկել՝ անթույլատրելի է, գյուղատնտեսա-

կան արտելի այդ ձևի վրայից վոչ մի ցատկում՝ կուսակցութիւնը թույլ չի տա:

Եւ ինչո՞ւ ե կուսակցութիւնը այդպիսի համառութեամբ ամեն անգամ, կոլխոզային շարժման ամեն մի ետապում, կոլխոզային շինարարութեան վերաբերող յուրաքանչյուր վորոշման մեջ նորից նոյն հարցին ե վերադառնում, շարունակ նոր ուժով շեշտում, թե գյուղատնտեսական արտելը կոլխոզային շարժման գլխավոր ե հիմնական ձևն ե հանդիսանում:

Այդ հարցի պատասխանը միայն մի բան կարող ե լինել: Դա Կենտրոնական կոմիտեն նրա համար ե անում, վոր գյուղատնտեսական արտելի ձևն առաջ ե քաշված աշխատավոր գյուղացիութեան լայն մասականի կողմից, վորպես իր բուն շահերին ալիքի համապատասխանող ե միաժամանակ նրա համար, վոր կոլխոզային շարժման զարգացման ներկա ետապում այդ ձևի պաշտպանութիւնը կոլխոզային շինարարութեան մարքս — լենինյան արմատական սկզբունքներից ե բըլխում:

III

Ինչի՞ մեջ ե գյուղատնտեսական արտելի ուժը:

Ինչո՞ւմ ե նրա տարբերութիւնը կոլխոզային շարժման ուրիշ ձևերից:

Ինչո՞ւ հենց այդ ձևն ե ընտրել գյուղացին իբրեւ գլխավոր ձեւ:

Ինչո՞ւ այդ ձևը տարածվել ե ամենուրեք, զարձեւ ե համարյա

ընդհանուր մի յերկրի տերրիտորիայում:

Այդ հարցերին ուղղակի պատասխան են տվել ընկ. Ստալինը 1930 թվի մարտին դրած իր հոգևածներին մեջ, ե դրանից հետո անմիջապես կուսակցութեան 16-րդ համագումարի վորոշումները:

1930 թվի մարտին ընկ. Ստալինը հետեյալ ձևով ե նկարագրում գյուղատնտեսական արտելի եյութիւնը:

«Գյուղատնտեսական արտելում համայնացրած են արտադրութեան միջոցները գլխավորապես հացահատիկային տնտեսութիւնում — աշխատանքը, հողորոշողութիւնը, մեքենաները ե այլ ինվենտարը, լծկանները, տնտեսական շենքերը: Նրանում չեն հաւաքուցվում մերձագարակային հողերը (մանր բանջարանոցները, վորքը այգիները, բնակելի շենքերը, կաթնատու անասունների վորոշ մասը, մանր անասունները, ընտանի թռչունները ե այլն)» (Ստալին, «Լենինի մի հարցերը» եջ 600):

Դրանից հետո կուսակցութեան 16-րդ համագումարի վորոշումներում կոլխոզային շինարարութեան հարցի մասին բացատրված ե, թե ինչու հենց գյուղատնտեսական արտելը ե վոչ թե կոմունան կոլխոզային զարգացման ներկա աստիճանում դարձել ե կոլխոզային շարժման գլխավոր ձևը: Կուսակցութեան 16-րդ համագումարի վորոշումներում ասված ե.

«Պահանջել, վոր գյուղացին արտել մտնելով անհապաղ երաժարվի անհատական ամեն մի սովորույթից ե շահերից, հասարա

կականին իբրեւ լրացուցիչ անձնական տնտեսութեան տանելու հնարավորութեանից (կով, վոչխարներ, քոչուս, մերձագարակային բանջարան), կողմնակի վաստակներն իրա համար ոգտագործելու հնարավորութեանից ե այլն — նշանակում ե մոռանալ մարքսիզմ — լենինիզմի այբուբենը»:

Նշանակում ե, գյուղատնտեսական արտելի ուժը, նրա առանձին առավելութիւնը կոլխոզային զարգացման տվյալ աստիճանում կայանում ե նրանում, վոր «նա ալիքի մատչելի ե գյուղացիական լայն մասաների գլխակցութեանը» (Ստալին, «Լենինի մի հարցերը» եջ 620), վոր նրա նում գտնված ե միլիոնների վոր ձով հաստատված կոլխոզնիկի հասարակական շահի ե ամբողջ կոլխոզի ու կոլխոզնիկ — գյուղացու մասնավոր շահերի այն զուգակցումը, առանց վորի գյուղացին կոլխոզ չեր գնա:

Գյուղացին գերադասել ե գյուղատնտեսական արտելը վոչ միայն անհատական տնտեսութեանից, այլ ե հողի համայնական մշակման ընկերութեանից այն պատճառով, վոր գյուղատնտեսական արտելը նրան հնարավորութեան ե տվել միանգամից ոգտագործել խոշոր միացյալ տնտեսութեան ոգտունները դաշտագործութեան բնագալաում, հը նարավորութեան ե տվել իր տնտեսութեան մեջ տրակտորներ գործադրել մեքենա-տրակտորային կայանների միջոցով: Հենց դրանով գլխովին ջանքախալ ե են աջերի կուլակային «թերիան», աջերի, վորոնք բացասում են, թե կոլխոզները հանդիսա-

նում են գյուղացիական մասսաների սոցիալիզմի ուղիղ անցնելու հիմնական միջոցը, ե հակառակում եին կուլակութեան — վորպես դասակարգ լիկվիդացիային թարկելուն, առանց վորի անկարելի կլիներ ձեռք բերել գյուղի զարգացման սոցիալիստական ուղու հաղթանակը: Գյուղացին գերադասել ե գյուղատնտեսական արտելը կոմունայից նրա համար, վոր գլխավոր (դաշտագործութեան արտադրութեան հիմնական միջոցները) համայնացնելուց հետո՝ նրա մոտ միաժամանակ մնում եր տնտեսական մանյովրի վորոշ հնարավորութիւն յերկրորդական, անձնական լրացուցիչ տնտեսութեան վերաբերմամբ:

Այդ զուգակցութեամբ ուժեղ ե գյուղատնտեսական արտելը:

Ահա թե ինչու մեր կուսակցութիւնը մի կողմից ամեն հնարա վոր բան անում ե արտելի տնտեսութեան համայնացրած մասնամրայնելու համար (այստեղ կարեւորագույն դերը խողում ե տրակտորը, վորը համայնացած տնտեսութեան համար ժամանակակից տեխնիկայի բարձր բազա ե ստեղծում), իսկ մյուս կողմից միաժամանակ արթուն կելպով հետևում ե, վոր ուր ել լինի ել լինի չփորձի ժամանակից առաջ քանդել կոլխոզնիկի այն լրացուցիչ, անձնական տնտեսութեան, վորը պահվում ե գյուղատնտեսական արտելում:

Ահա թե ինչու ե այդ բնագալաում, ինչպես ե մյուս բոլոր բնագալաումներում, «ձախերը» անչեղորեն հանդես են գալիս իրոք վորպես ամենաթուղ աջերի դաշակիցներ:

Յեւ վերոք, վորեն «ճախ» այս կամ այն տեղ համայնացնելով կոլխոզներէն վերջին կովը կարծում է, թէ նա դրանով մոտեցնում է կոմունայի գալուստը, իսկ իրոք վոնչնացնելով կոլխոզներէն այն լրացուցիչ անձնական տնտեսութիւնը, վորը դեռ ևս կոլխոզներէն բարձր է գնահատում, և հենց դրանով վախեցնելով գյուղացուն կոլխոզից, նա հարկած է հասցնում այն համայնացրած տնտեսութեանը, վորն արտելում հանդիսանում է գլխավորը, այսինքն հանդես է գալիս ամենաուժեղ և թունդ աջ ու պորտուխտի — կոլխոզի թշնա մու և կուլակին ծառայողի դերում:

Յեւ այսպես, կրկնում ենք. գյուղատնտեսական արտելի ուժը, այն պատճառը, վորով տրվ յալ ետապում գյուղացին գերադասել է կոլխոզի այդ ձևը բոլոր ուրիշներից, կայանում է նրբանում, վոր խոշոր համայնացրած տնտեսութեան ոգուտները և առավելութիւնները նա գուգակցել է յուրաքանչյուր գյուղացուն ամենալավ և ամենամաշեղի ձևով, միացրել է կոլխոզային կյանքի ամենորայ պրակտիկայում կոլխոզներէն մասնավոր կյանքի շահերի հետ:

IV

Գյուղատնտեսական արտելի արժանական առանձնատկութիւնը, վոր նրան մեր յերկրի մեծ մասում կոլխոզային չարժման գլխավոր և հիմնական ձևն է դարձնում, չի հանդիսանում ինչ-վոր կարճ ժամանակով, կարճատե, ինչ-վոր բնորոշ սի-

այն մեկ-յերկու տարվա համար: Ընդհակառակը, բանը վերաբերվում է կոլխոզային շարժման այնպիսի առանձնատկութեանը, վորն անկասկած յերկարատե բնութիւնն է, կոլխոզները, գյուղատնտեսական արտելի շրջանն, անկասկած, պետք է միշտ տարիններում անցնեն:

Հիշեցնեմ, թէ այդ հարցի վերաբերյալ ինչ է ասոււ կուսակցութեան 16-րդ համագումարը. «Կոլխոզներում գյուղացիները վերջնականապէս վերջ կտան մանր սեփականատիրական հոգեբանութեանն ու մասնավոր մանր սեփականատերերի սերունդներից ժառանգած մասնավոր տնտեսական կառավարման ծառայի միայն կոլխոզները խոշոր մեքենանացրված տնտեսութեան բազա դարձնելու համար տարինների համար աշխատանքի, կոլխոզներէն միջից կադրեր ստեղծելու, ամբողջ կոլխոզային մասսայի կուլտուրական վերելքի համար տարած համառ աշխատանքի հետեանքով»: Միայն անհույս բյուրոկրատը կարող է մտածել, թէ գյուղատնտեսական արտելը բավականաչափ ամրապնդված է, թէ գյուղատնտեսական արտելի յրջանն ամենուրեք արդեն անցված է, կոլխոզային տնտեսութեան ծավալման ամբողջ փորձը (մասնավորապէս անցյալ տարվա բերքահավաքի և ներկա ցանքսային կամպանիայի փորձը) նորից ու նորից ցույց է տալիս, թէ վորքան իրավացի է վեկտրի (բ) կենտրոնական կոմիտեն, յերբ մասնանշում է, թէ գյուղատնտեսական արտելը

մինչև հիմա ել զեռ բավականաչափ ծավալված և ամրապնդված չի» (վեկտրի (բ) կենտրոնի 1932 թվի փետրվարի 4-ի վերջում):

Պարզ է, վոր գյուղացին կոլխոզ մտնելով, միանգամից չի գադարել գյուղացի լինելուց. Պարզ է, վոր գյուղատնտեսական արտելում անհատական սեփականութեան փոխարեն արտադրական հիմնական սիջոցների հասարակական սեփականութեան ստեղծելը ամենալավ պայմաններն է ստեղծում նախկին գյուղացուն վերափոխելու համար, բայց այդ վերափոխման ժամկետը կախված է նրանից, թէ վորքան արագ սեղ կհաջողվի ավարտել գյուղատնտեսական արտադրութեան մեքենայացումը. վորքան արագ սեղ կհաջողվի իսկական կոլխոզային կադրեր ստեղծելը. Համատարած կալիկտի վազման պրոցեսում վերացնելով կուլակութեանը, վերացնելով այն հողը, վոր կապիտալիզմ է ծնում, մենք սկսում ենք ժամանակ առանձին մտնողներում և առանձին ուսումներում չենք կարող խուսափել կոլխոզներում կուլակային ազդեցութեանը ներս թափանցելուց, նշանակում է և միջակները վորոշ մասի տատանմանից. մինչ այն ժամանակը, քանի դեռ գյուղատնտեսական արտադրութեան մեքենայացումը չավարտենք և համապատասխան կոլխոզային կադրեր չստեղծենք:

Միայն կույրը կարող է չտեսնել այն, վոր դեռ տարինների աշխատանք կպահանջվի գյուղատնտեսական արտելի ամրապնդման

համար, գյուղացի — կոլխոզիկների մանր — սեփականատիրական հոգեբանութեան վերջնական լիկվիդացիայի համար, աշխատանքի զիստալինայի նոր հասարակական ձևերի վերջնական հաղթանակի համար, նշանակում է ուրեմն, այդ տարինները կուսակցութեանից կպահանջեն առաջվա պէս պայքարել ու պորտուխտել և առանձնապէս աջ թեքման, վորպէս տվյալ ետապում գլխավոր վտանգի դեմ:

Այս ամենը սիրում են մոռանալ բազմաթիվ պրակտիկներ, վորոնք պատրաստ են կոլխոզային շարժման յաւաքանչյուր նոր հասպում, կոլխոզային շարժման յաւաքանչյուր նոր հաջողութեան դեպքում, նորից ու նորից առաջվազել, գյուղատնտեսական արտելի ետապի վրայով ցատկել, կուսակցութեանից առաջ անցնել, իսկ իրականում ամեն անգամ սկսնալն տեղում — քաղաքականության ձահնում են լինում:

Ընկ. Լենինն այդ հարցերի վերաբերյալ ասել է.

«Մանր յերկրագործին վերաբառատիրականութեւ, նրա հոգեբանութեան և սովորութեանների վերամշակման գործը՝ մի գործ է, վոր սերունդներն են պահանջում: Մանր յերկրագործի վերաբերմամբ այդ հարցը վճռել, այսպէս ասած՝ նրա ամբողջ հոգեբանութեանն առողջացնել կարող է միայն նյութական բազան, տեղեկան, մասսայական մասշտաբով յերկրագործութեան մեջ տրակտորների և մեքենաների կիրառումը, մասսայական մասշտաբով Երկրորդ ֆիկացիան (Լենին, 26 հատ. 239 յերես):

Այդ հարցերի մասին ընկեր Ստալինն ասել է.

«...Դեռ չառ պետք է աշխատել այն բանի վրա, վորպեսզի գյուղացի կոլտոգներին վերափոխենք, ուղղենք նրա անհատական հոգեբանությունը և նրանից սոցիալիստական հասարակության իսկական աշխատավոր կերտենք: Յեւ այդ բանը այնքան ավելի արագ կկատարվի, վորքան ավելի արագ թափով կոլտոգները կմեքենայացվեն, վորքան արագ կոլտոգները տրակտորիզացիայի կենթարկվեն» (Ստալին, «Լենինի ճանաչում», 633 յերես):

Այստեղ խոսքը միայն այսօրվա խնդիրներին չի վերաբերվում, այլ և մի շարք տարիների ընթացքում ամբողջ կուլակցության աշխատանքը պահանջող խնդիրներին:

Իհարկե, այս ուղին ամենախաղաղ և ամենաազդեցիկն է համեմատած այն ուղու հետ, վորով, հակառակ Լենինի և Ստալինի ցուցմունքների, պատրաստ են ընթանալու առանձին տեղական գործիչները (կոլտոգներին մեկի նախագահի նման գործիչը, վորը հավատացնում է, թե կովերի վերաբերյալ կոլտոգներին հետ առանձնացնող գյուղացիները կարիք չկա, վորով հետև «բավական է յերկու որ և յերկու գիշեր՝ կոլտոգային ակաբիլի» հետ աշխատել, արդեն կոլտոգները կընդունեն այն ամենը, ինչ մենք ենք ցանկանում): Դա միակ ուղին է, վորըն ապահովում է գյուղատնտեսական արտադրության ամրապնդումը և հետագայում մեքենա-տրակտորային կայանման միտցումը և

մեքենա-տրակտորային կայանների բազայի վրա դեպի կոլտոգային իշարման ակնկալի բարձր շրջանին անցնելը:

V

Այն հիման վրա, վոր գյուղատնտեսական արտադրության և վոր թե կոմունան է կոլտոգային շարժման հիմնական ձևը հանդիսանում, այն հիման վրա, վոր այդ գյուղատնտեսական արտադրում պարտադիր են համայնացրած տնտեսություն հետ միասին կոլտոգներին անձնական առանձին տնտեսությունների պահպանումը, մի քանի «թեորետիկներ» պատրաստ են գյուղատնտեսական արտադրության սոցիալիստական բնույթը թխտելու, կամ թե պատրաստ են կոլտոգը դիտելու վոր թե տնտեսության սոցիալիստական տիպար, այլ միայն մի տնտեսություն, վորի մեջ միայն վորտեղ չափով սոցիալիստական տարրեր կան:

Դեռ 1929 թվի դեկտեմբերի 27-ին, բնկ Ստալինն իր «Ոորհրդային Միության աղբյուրային քաղաքականության հարցերի շուրջ» ճառի մեջ, վիճարանելով մի քանի տնտեսագետների հետ, այդ հարցին ուղղակի պատասխան է տվել, հաստատելով վոր «կոլտոգը, սոցիալիստական հասարակության ձևերից մեկն է» («Լենինի ճանաչում» 582 յերես):

Այդ ժամանակներից յերկու և կես տարի է անցել, վորի ընթացքում Որհրդային Միության հազարավորային և տեղական կուլտուրաների կարևորագույն ռաջոններում ավարտ

ված է կոլեկտիվացումը: Մենք կոլտոգային շինարարություն կազմակերպում ենք, և մենք, վորի մեջ մասնակցում են տասնյակ միլիոնավոր մարդիկ, և այդ վորտեղ ցույց է տալիս, թե չնայած, վոր կոլտոգներում դեռ վորտեղ չափով անհավասարությունը պահպանվում է, քանի դեռ կոլտոգներին լրացուցիչ մասնավոր տնտեսություններ են պահպանվում, և կոլտոգներին ընդհանուր լրացուցիչ յեկա մուտ ունին, — կոլտոգն ամբողջովն է վորպես արտադրություն սոցիալիստական ձև, վորի կոլտոգները բնորոշում է արտադրության հիմնական միջոցների հասարակական յեկալիստականությունը:

Միայն ակնհայտնի արցիկատները կարող են ժխտել, գյուղատնտեսական արտադրության սոցիալիստական բնույթը՝ այդ գյուղատնտեսական արտադրում գլխավոր հասարակական հիմնական տրեքտիստային հետ միասին տնտեսության մի բանի լրացուցիչ անհատական տարրերի գոյության պատճառով:

Արտադրության բնույթը, իհարկե, վորտեղում է վոր թե նրանով, վոր կոլտոգները պահել, կամ ձեռք է բերել կով և ցանել է իր ամբողջ աղբյուրային բանջարանոցը, այլ նրանով, վոր գլխավորն է, տնտեսության հիմքը — դաշտագործությունն ու այդ դաշտագործության հետ կապված արտադրության հիմնական միջոցները — մեքենաներն ու ձիաները — համայնացված են: Ըստ վորում այդ համայնացված արտադրության միջոցներով

գյուղացի կոլտոգներին աշխատում են նախ պետական հողի վրա, և, յերկրորդ՝ քանակով որեցոր աճող պետական արտադրական միջոցների ոգնությունը (տրակտորներ և բարդ մեքենաներ — մեքենա-տրակտորային կայաններում):

Ահա թե ինչու «տեսարանություն» այն վորտեղ, թե քանի վոր կուլակցությունը վոր միայն խոչընդոտ չի հանդիսանում այլ և կոլտոգներին վորտեղ լրացուցիչ տնտեսության դարձագրանք է աջակցում, ապա նրա շանակում է գյուղատնտեսական արտադրության վոր սոցիալիստական ձև է, — այդ վորտեղ միայն կրկնություն են հանդիսանում պարոն Տրոցկու կոլտոգների հասցեին արած չարաշույն, հակահեղափոխական զրպարությունների, վորն իր «Բյուլետեն»-ում 1930 թվի վերջին տրիմեստրի հայտարարել է. «Յեթե կոլտոգը նշանակալից ոգնություն տա մանր տնտեսություններին համեմատությունը, ապա դիֆերենցիալ կոլտոգների միջոցով ավելի արագ տեղի կունենա, քան յեղել է մինչև հիմա»:

VI

Իհարկե, այս հոգիվածը կարողացող յուրաքանչյուր վոր իրավունք կունենա ասելու. «Այո, յես այդ բոլորին համաձայն եմ: Այդ բոլորը բացարձակորեն անվիճելի է, ել ինչու՞ նորից ու նորից կրկնել այն, ինչ վոր կուլակցության յուրաքանչյուր անդամ լավ հայտնի է, վոր կուլակցական շինարարության բոլոր դասադրված գրված է, ինչու՞ վերադառնալ նորից ու

նորից այն բանին, ինչ վոր աշ-
բուրեանական ճշմարտությունն և
զարձեկն: Այդ հարցին միայն մի
պատասխան կարող է լինել.
կուսակցությունը ստիպված և
կրկին ու կրկին գյուղատնտեսա-
կան արտելի հարցին, գյուղատն-
տեսական արտելի վրայով թեթե-
վամտորեն ցատկելու փորձերի
գեմ պայքարելու անհրաժեշտու-
թյան հարցին վերադառնալ հենց
նրա համար, վոր գործնականում
կոլխոզային շինարարության
հիմնական լենինյան սկզբունքնե-
րի բավականաչափ աղավաղում-
ներն ունինք: Իսկ չե՞ վոր
գյուղացին խորհրդային իշխա-
նության, կոլխոզների մասին դա-
տում և վոչ թե նրանով, ինչ վոր
գրված է դասագրքերում, վոչ
թե նրանով, ինչ գրված է բանա-
ձևի մեջ, այլ նրանով, ինչ տե-
ղի է ունենում իրականում, և
այն ել վոչ թե ամբողջ Սորհ-
կային Միությունում և նրա
խի իրենց ամբողջ ուսյունում,
այլ նրա գյուղում և նրա կոլխո-
զում:

Յերկու որինակ ենք բերում,
վորոնք կարգեն, թե ինչու այդ-
բոլոր վաղուց արդեն վորոշված
հարցերին ստիպված է նորից
վերադառնալու մեր կուսակցու-
թյունը: Առաջին որինակը վերա-
բերում է անասնապահական դար-
գացման բնագավառին, յերկ-
րորդ որինակը վերաբերում է
կոլխոզների ղեկավարության մե-
թոդների բնագավառին:

Մկենք առաջինից: Քիչ չեն
աշխատի գործիչները, վորոնք
հասկանում են, վոր բան վորոնե-
րը կարող են ճաղարարութուն-
թյունը զարգացնել, և դա ան-
հրաժեշտ ու ողտակար է և մի

և վնույն ժամանակ չգիտենք ին-
չու, յենթադրում են, թե գյու-
ղացի — կոլխոզնիկին պետք չե-
սեփական կով պահելը, կամ խո-
զեր, կամ նույն ճաղարներն ա-
ձեցնելը:

Տեղերում մինչև հիմա քիչ
չեն աշխատի մարդիկ, վորոնք
պատրաստ են հեղնանքի արժա-
նի «թեորիան» պահեստում պա-
հել, այն «թեորիան», ըստ վորի
կոլխոզնիկի կովն ու խոզը կոլ-
խոզի խորտակում է նշանակում
և արդեն համենայն դեպս կոլ-
խոզի, վորպես տնտեսության
սոցիալիստական տիպի խորտա-
կում: Կան և աշխատի «խղճուկ
աղմինիստորատորներ», վորոնց
կովը խանդարում է կառավարել
վորոնք դատում են այսպես, թե
«կոլխոզ կառավարելը շատ հեշտ
է, յեթե կոլխոզնիկը կով չունե-
նա»:

Այս դարնանք մի շարք ուսյուն-
ներում հայտնաբերվել են այդ-
տեսակի բաղմաթիվ ծոռմներ
կատարողներ, վորոնք պատ-
րաստ են գյուղատնտեսական ար-
տելի ամրապնդման դործը փո-
խարինելու գյուղացիական կովե-
րը համայնացնելու հետապնդու-
մով:

Կուսակցության Կենտրոնա-
կան Կոմիտեն իսկույն և յեթ
այդ վորձերին հարվածել է նո-
րից բացատրելով, թե «միայն
կոլխոզի քշնամիները կարող են
թույլ տալ առանձին կոլխոզնիկ
ների կովն ու մանր անասուննե-
րը ստիպողական կերպով հա-
մայնացնել», և առաջարկել կոլ-
խոզնիկներին կովն ու մանր անա-
սուններն ստիպողաբար համայ-
նացնելու վորձերի մեջ հանցա-

վոր կուսակցականներին կուսակ-
ցությունից հեռացնել: (ՎԵԿՍ-
ՊԵ-ի (բ) Կենտկոմի 1932 թվի
մարտի 26-ի վորոշումը):

Հենց դրանով կուսակցության
Կենտրոնական Կոմիտեն վոչ մի
այն հարվածել է նրանց ձեռքե-
րին, ուղեր կցանկանային նո-
րից գյուղատնտեսական արտելի
վրայով «ցատկել», այլ և դրա
հետ միասին ցույց է տվել, թե
ինչ ուղիով պետի ընթանա հե-
տադարում անասնապահական
խնդրի լուծումը: Վորովհետեւ
պարզ է, վոր անասնապահու-
թյան ասարքիղում ունեցած դժ-
վարությունների լուծումը պե-
տի հետադարձ ընթանա յերկու
ուղիով: Մի կողմից, պետք է
աձեն անասնապահական սովխոզ-
ները և կոլխոզային ապրանքա-
լին Ֆերմաները, ՅՏ հազար կոլ-
խոզային ապրանքային Ֆերմանե-
րը ներկայումս համախմբել են 6
միլիոն գյուլի խոզոր յեղջու-
րավոր անասուններ, և յերկու
միլիոն խոզ, — հենց դրանով
կոլխոզային ապրանքային ա-
նասնապահության հետադա աձ-
ման հրաշալի բաղա է ըս-
տեղծված: Միլիոնավոր գյուլի
անասուններ են կենտրոնացված
անտեսապահական սովխոզնե-
րում, վորոնք դեռ իրենց ունե-
ցած խոզորագույն թերություն-
ներով և աշխատանքի անտեսա-
րարությամբ 1932 թվին իրենց
հանձնելիք արտադրանքը մեծաց-
նում են 1931 թվի համեմատու-
թյամբ ավելի քան 50 տոկոս
(հաշվելով իրենց խանութնե-
րից ծախվող արտադրանքը): Ա-
նասնապահական պրորեմի լուծ-
ման հիմնական ուղին այդ է:
Մյուս կողմից, սովխոզների և

կոլխոզային ապրանքային ֆեր-
մաների հետ միաժամանակ և
միատեղ պիտի վոչ միայն պա-
սանվի, այլ և անի առանձին
կոլխոզնիկների անասնապահու-
թյունը: Կենտրոնական Կոմիտեի
1932 թվի մարտի 26-ի վորոշ-
ման մեջ ուղղակի ասված է.
«Կուսակցության խնդիրը կայա-
նում է նրանում, վորպեսզի ա-
մեն մի կոլխոզնիկ ունենա իր կո-
վը, մանր անասունները, քրո-
չունները»: Կենտրոնական այդ
և՛ կոլխոզային մսի առևտրի մա-
սին՝ հաջորդ վորոշումով կոլ-
խոզնիկին ասված է. անասուն-
ներ բուծիր և ծախիր այն չու-
կայում, մի պայմանով՝ միայն,
վոր միաժամանակ պետական
պարտավորությունները աղնվու-
թյամբ կատարես, — Բանվորա-
գյուղացիական պետությունը
վոչ միայն դեմ չե այդ բանին,
այլ ընդհակառակը, կողմնակից
է դրան: Պետությունը կողմնա-
կից է, վոր կոլխոզնիկն ունենա
իր կովը, մանր անասունները և
թռչունները, վորովհետեւ այդ
են պահանջում անասնապահու-
թյան շահերը, վորովհետեւ գյու-
ղատնտեսական արտելի հիմքից
է այդ բղխում, վորի մեջ գու-
ղակցվում է համայնացված գաշ-
տադործությունն ու անասնապա-
հական ապրանքային Ֆերման
յուրաքանչյուր կոլխոզնիկի իր
սեփական անասունները պահելու
և զարգացնելու հետ (կով, մա-
նրը անասուններ, թռչուններ):

VII

Անցնենք ուրիշ որինակի, վո-
րը ցույց է տալիս, թե ինչու
նորից ու նորից կուսակցությու-
նը պետք է հին հարցերին վե-
րադառնա: Այդ որինակը կոլխոզ

ների դեկամբրուլթյանն և վերաբերում: Բոլորը գիտեն, թե ինչ պարզությամբ և 16-րդ համագումարի և խորհուրդների 6-րդ համագումարի վերջումներում լեչաված կոլխոզի և սոյիսոզի միջև յեղած տարբերությունը ինչպիսի սրությամբ և ալդ վերջումներում ժխտած ամեն մեկ «փորձ նույնացնելու կոլխոզներն ու սոյիսոզները» ինչպիսի վճռականությամբ և շեչաված այն փաստը, վոր կոլխոզները իրենց արտադրության միջոցն և բը համայնացրած ու պետությանը պատկանող հողի վրա իրենց տնտեսությունը տանող գյուղացիների հիմնած ձեռնարկություններ են հանդիսանում: Միաթափանկ կեյսիտդի տերը կալխոզիկներն են հանդիսանում»։

այն ինչ սոյիսոզները պետական ձեռնարկություններ են հանդիսանում, վորտեղ տերը — պետությունն և: Դժբախտաբար, չնայած կուսակցության այդ ցուցմունքներին, չնայած վոր աշխատավոր գյուղացու վերաբերմամբ կամայականության և մերկ վարչարարության անթույլատրության մասին կուսակցության բացառիկ պարզորոշ ցուցմունքները կան, իրականությունում քիչ չեն կոլխոզների վերաբերմամբ վարչարարության մեծ քաբեումունքի նախույատրելի պրիմների կիրառման դեպքերը

Ուրիշ ինչով կարելի ե րացա
տրել Ուկրաինայի մի շարք ուս-
յուններում այս դարձնան նախոր-
յակին տեղի ունեցած կոլտադնե-
րի մատուցական, ըստ Եյության
ստիպողական խոշորացման փա-
սը, յեթե մոչ արհամարական
վերաբերմունքով՝ դեպի կուսակ

ցոլթյանն զայդ ցուցմունքները :

Ուրիշ լինելով, յեթե վուչ արհամարական վերաբերմունքով դեպի կուսակցութեան ցուցմունքները կարելի ե բացատրել այն փաստը, վոր առանձին ռաշոններում դեպքեր են պատահում, յերբ միայն մի տարում, ռաշոնական օրգանները և զանազան լիազորների կողմից նշանակման կարգով՝ կոլխոզում մինչև 10 նախագահ ե վոխվել: Մինչդեռ վերաքանչյուրն հայտնի ե, վոր գյուղատնտեսական արտադրութիւնը բարդ բան ե, շատ կողմից ալելի բարդ, քան Ֆարլիկային արտադրութիւնը կուսովարելու դոժժը, վորովհետեւ Ֆարբիկում գործ ունիս ալելի վորակյալ մարդկանց հետ, քան կոլխոզում, դրան գումարած մեխանիզմները, վորոնք կարող են հաստատուն կերպով սահմանած կարգով աշխատել: Իսկ գյուղական տնտեսութիւնում մարդիկ նոր միայն սկսում են համայնացած խոշոր տնտեսութիւն սովորել, և այն ել գործունեյա հողի հետ, վորը պետք ե ճանաչել ամեն կողմից, վորպեսզի կարողանա մոլախոտերը վոչնչացնել, պետք ե կլիմայական պայմաններն իմանալ, վորոնց հարթելու համար պետք ե այնպիսի ամրոցներ կանգնեցնել, ինչպես Կամիշինի ամբարտակը, պետք ե ծանոթ լինել անասուններին, վորոնց բալական ե յերեք օր չբկերակրել, մի քանի տարւոյա աշխատանքի արդիւնքները վոչնչեցնելու համար: Պարզ ե, վոր կոլխոզների նախագահները այդ «կոնվեյերային» փոփոխութեան մեջ՝ կոլխոզների վերաբերմամբ կուսակցութեան սահմանած մե-

Թոժոնները ամենակոպիտ խախտումըն է արտահայտվում: Մարդիկ վորոնք պատրաստ են կոլսոզի նախագահին փոխելու ինչպես ուայգործկումը գործավարին, ակնրե կերպով մոռանում են, վոր «չհամարակվելը հրամանատարութլում անել միջակի վերաբերմամբ» (Լենին, յերկերի ժողովածու հատում 16) լեկիկյան կանոնը, ամբողջովին և լիակին պահպանում է իր ուժը և գլուդատնոտական արտելի վերաբերմամբ: Այն փաստը, վոր յերեկվա չգավոր և միջակ մենատորնտեսները, միայն դլուդատնոտական արտելում համայնացրել են արտադրութլան հիմնական միջոցները — միայն կուտակցութլան թչումին կարող է յեզրեկացնել, թե հենց դրանով ել վորեւ չափով թուլացրվել և բանվոր դասակարգի կողմից աշխատվոր դլուդացիութլունը ղեկավարելու մեթոդները նշանակութլյան մասին Լենինի ուտույածը, թե անթուլլատրելին է ղեկավարութլունը մերկ վարչարարութլամբ և կամայականութլամբ փոխարինելը:

Ահա թե ինչու և այդ ասպարի
դում պետք յեղե՛ք կուսակցու-
թյան Կենտրոնական Կոմիտեի
այնպիսի վորոշումը, ինչպիսին
1932 թվի մայիսի 10-ի վորոշու-
մըն և, վորը ռայոններին արգե-
լում է ինքնախամ կերպով հե-
ռացնել կոլխոզներէ վարչու-
թյունների անդամներին։ Ահա
թե ինչու Կենտրոնիկումն ու Ժող-
կամխորհրդ հեղափոխական որբ-
նակաշումթյան մասին համուկ
վորոշումն են կայացրել, վորը նը
պատակ ունի խիստ պատիժ
սահմանել ըոյր նրանց համար,

ողլերը կփորձեն խախտել կոլխո
ղային շինարարութեան վերա-
բերմամբ լենինյան կուսակցու-
թեան սահմանած հիմնական ըս-
կարունքները :

Այդ վորոշումը յենում է նրա նից, վոր կոլտոգների մերաբերմամբ բռնության պրիոմները հոգուտ կուլակի և աջ ոպորտունիստների են ծառայում միայն, խախտում գեպի խորհրդային իշխանության քաղաքականութունն ունեցած լայն մասսաների վստահությունը, խախտում բանվոր դատակարգի և գլուղացիության կապի ամբապնդման գործը, ուստի և չեն կարող հանդուրժելի լինել խորհրդային Միության վորեւեւ ռաշոնում:

VIII

Հացամթերման, անասնամթերման և կոլխոզների, կոլխոզների ու մեկնատնտես աշխատավոր դուռըացիների առևտուր ծավալելու պլանի վերաբերմամբ կառավարութեան ընդունած վարչականները, ինչպես և առևտուր անելու մասին կառավարութեան սահմանած կարգն անիպելի կերպով կապված են մի կողմից նրահետ, թե ինչ է ներկայացնում իրենից կոլխոզը (դուռըատնտեսական արտելը) զարգացման ներկա ետապում միտ կողմից՝ Կարանքաշըջանտութեան ծաւալման ասպարիկտան յեղած այն ինդիւրների հետ, վոր կուտակցութեանն է դնում իր առաջ:

Ս. Դ. Գորոշումների և յուշում-
նր հայտնի և բոլորին:

Նրանք նվազեցնում են կոլիտի
ների և մենատնտեսների հաց-
մթերման պլանը 264 միլիոն

վերադարձ 1931 թվին յեղածի հա մեմատությամբ:

Նրանք կոլխոզներէ, կոլխոզ- նիկներէ և մենատնտեսների մաս միջերման վերաբերմամբ գործող պլանը պահպանեցնում են յերկու անգամ:

Այդ վորոշումները նպատակա հարմար են գտնում անասնամբ- թերման տնտեսական պլանը ճշշ ախի կատարող կոլխոզներին, կոլ- խոզնիկներին ու մենատնտեսնե- րին կատարյալ հնարավորութ- թյուն տալ շուկաներում անար- գել կերպով անասուններ ծախս- լու:

Նրանք նպատակահարմար են գտնում հացամթերման պլանը կատարելուց և սերմի ֆոնդերը կազմելուց հետո՝ կոլխոզներին ու կոլխոզնիկներին կատարյալ հնարավորություն տալ իրենց հացի ավելցուկները շուկանե- րում անարգել կերպով ծախս- լու:

Յեւ վերջապես նրանք սահմա նում են, վոր կոլխոզների, կոլ- խոզնիկների ու մենատնտես աշ- խատավոր գյուղացիների առե- տուրն արվի շուկայում առաջ յեկող գներով:

Պետական մթերութիւնների չա- փերը վորոշված են առաջուց: Վոչ մի որդանի թույլ չի տրը- վում ինչ նպատակով եւ վոր լի նի՝ ավելացնել կամ պակասեց- նել պետական մթերութիւնների հա մար կատարութեան սահմա- նած պլանը: Իսկ դա հացահա- տիկի գծով շանակում ե, վոր պարենի և անասունների կերի ռեսուրսները, վորոնք կոլխոզում և կոլխոզնիկների մոտ են մնում հացամթերութիւնների պլանը կա- տարելուց հետո՝ կատարելապես

իրանց արամագրութեան տակ են գտնվում և կարող են ոգտագործ- վել նրանց հայեցողութեամբ ի- րանց տնտեսութեանը բարելա- վելու և ամրապնդելու, անաս- նաբուծութեանը ծախսելու, անձնական սպասումը բարձրաց- նելու, կամ թե անարգել կեր- պով ծախսելու շուկայում, բազա- բում և իր կոլխոզային խանութ ների միջոցով: Անասնաբուծու- թեան գծով՝ դա նշանակում ե, վոր կոլխոզներէ, կոլխոզնիկնե- րի ու մենատնտեսների ձեռքով աճեցվող բոլոր անասունները նը- րանք կարող են ոգտագործել ի- րանց հայեցողութեամբ կամ անձնական կարիքների համար, կամ թե շուկայում ծախսելու, աշն պայմանով, յեթե ճշտիվ կատարել ե կատարութեան վո- րոշման համաձայն պետական մթերութիւնների պահպանեցրած պը- լանը:

Այդ վորոշումներն անշուշտ ա վելի մեծ չափով, քան աշխատե- ր, կուժեղացնի ամբողջ կոլխոզի և առանձնապես յուրաքանչյուր կոլխոզնիկի շահագրգռվածու- թյունը՝ ընդարձակելու թե իր հացահատիկային կուլիկով տըն տեսութեանը և թե անասուններ պահելու սեփական պիտոքերի կամ ծախսելու համար: Հա- ցամթերութիւններ վերջացնելուց և սերմի ֆոնդերը կազ- մելուց հետո հացի մի մասը շու- կայում ծախսելու հնարավորու- թյունն անշուշտ կուժեղացնի կոլխոզի ռեսուրսները, կամելա- ցրնի նրա չընթանառական միջոց ները, կթեթեկացնի նրա հնարա- վորութեանը՝ յուրաքանչյուր կոլխոզնիկի վճարել աշն, ինչ

վոր հասնում ե դրամական յե- կամտից՝ նայած նրա մասնակ- ցութեան ընդհանուր աշխատան քին, վոր աշխատողներով ե չափ- վում: Կոլխոզնիկի ձեռքով ա- ճեցվող անասունը շուկայում ծա- խսելու հնարավորութեան իր հերթին կուժեղացնի յուրաքան- չյուր կոլխոզնիկի շահագրգռվա- ծութեանն աշն բանում, վոր կոլ- խոզային տնտեսութեան հիմնա- կան համայնական մասի հետ միա սին՝ աճի և իր լրացուցիչ—ան- ձընական տնտեսութեանը: Միև- նույն ժամանակ պետական հա- ցամթերութիւնների նվազեցումը կոլխոզներին հնարավորութեան կտա համեմատաբար հեշտու- թեամբ կատարել ապրանքային մթերութիւններ հանձնելու վերա- րեմամբ պետութեան առաջ ու- նեցած իր պարտականութեաննե- րը, մանավանդ վոր այս տարի պետութեանը հացի ապրանքա- յին արտադրութեանը հանձնելը կոլխոզների կեսից ավելին պետ- ք ե կատարեն մեքենա — արակտո- րային կայանների միջոցով և հենց դրանով ել՝ հենվեն պետու- թեան կողմից ցույց տրվող ան- միջական արտադրական ահազին- օգնութեան վրա:

Այդ վորոշումներն անմիջակա նպատե յեղում են նրանից, վոր գյուղատնտեսական արտելը գյու- ղացիների կուլիկովին պատկա- նող մի ձեռնարկութեան ե, բայց իր արտադրութեանը տա- նում ե պետութեանը պատկանող հողի վրա, և մեծ չափով՝ պե- տական արտադրութեան միջոց- ների ոգնութեամբ (մեքենայի և արակտորային կայանների) շուկա- պես մի ձեռնարկութեան շուկա- օգնութեամբ:

տերը կոլխոզնիկներն են, գյու- ղատնտեսական արտելն իր մը- թերքները ծախող ապրանքային տնտեսութեան և հանդիսանում: Ինչպես մի կուլիկով ձեռնար- կութեան, վոր արտադրութեան ե վարում պետութեանը պատկա- նող հողի վրա և մեծ չափով պե- տական արտադրութեան միջոց- ների ոգնութեամբ (մեքենա — արակտորային կայաններ), գյու- ղատնտեսական արտելն իր ապ- րանքային մթերքների մի մասը պետութեանն և հանձնում (ծա- խում) պետութեան սահմանած չափերով ու գներով: Այստե- րից՝ յերկու հուն, վորոնցով ու- ղըղվում ե կոլխոզի և կոլխոզ- նիկների ապրանքային արտադը- րանը. մի մասը՝ պետութեանը, պետութեան սահմանած չափե- րով, իսկ մնացածը՝ սեփական հայեցողութեամբ — դեպի շու- կան, կամ սեփական գործածու- թեան ֆոնդերն ավելացնելու հա մար:

Ահա թե ինչու սրանից ավելի քան յերկու տարի առաջ, 1930 թվի մարտի 10-ին, Կենտրոնա- կան Կոմիտեն մատնանել ե գյուղատնտեսական մթերքների պայմանագրման հետ միասին, պահպանել և միաժամանակ բա- դարները: Կենտրոնական Կոմի- տեն առաջարկել ե բոլոր կուս- կազմակերպութեաններին.

«Գյուղատնտեսական մթերքնե- րի պայմանագրումը կատարե- լիս՝ բույլ չտալ բազարների փա- կումը, վերականգնել բազարնե- րը, խոչընդոտ չհանդիսանալ և փոխադրել կոլխոզնիկնե- րին՝ իրենց մթերքները շուկա- օգնութեամբ ծախել»:

2898

է. 5-1408



IX

Ահա թե ինչու, դարձյալ, խորհրդային Միության Կենտրոնական և Ժողովրդական հաստատած գյուղատնտեսական արտերի կանոնադրության 22-րդ կետի վերաբերմամբ խորհրդային Միության Հողօգտագործության և Կոլտնտեսության տված բացատրությունը սահմանում է, թե կոլտնտեսությունը չի հանձնում իր ամբողջ ապրանքային արտադրանքը, այլ նրա մի մասը միայն, պետության սահմանած վորոշ նորմաների չափով, իսկ «հացահատիկային և քի վոչ հացահատիկային բնոյականութիւնը մնացած մասսան լիովին մնում է կոլտնտեսության տրամադրության տակ»:

Միանգամայն պարզ է, վոր կոլտնտեսության առևտրի մասին ներկա գործունեությունը ընդունված բոլոր վորոշումները բոլորում են գյուղատնտեսական արտերի բնույթից, արտերի, վորտեղ գյուղացուն աշխատում է առևտրի ու հասկանալի ձևով լծորդվում են կոլտնտեսության և կոլտնտեսության հասարակական շահերը՝ կոլտնտեսության անհատական շահերի հետ, վորտեղ կոլտնտեսության պատկանող, կամավոր կերպով կոլտնտեսության միացված արտադրության միջոցները լծորդվում են պետական արտադրության միջոցների հետ (մեքենատրակտորային կայաններ), վորտեղ ձեռնարկության տերը կոլտնտեսության է, իսկ հողը՝ պետական է, վորտեղ համայնական տնտեսությունը լծորդվում է կոլտնտեսության լրացուցիչ անհատական տնտեսության հետ:

Մյուս կողմից՝ կոլտնտեսության առևտրի ծավալման մասին կառավարության կայացրած վորոշումները այդ խումբին անխափան կերպով կապված են քաղաքի և գյուղի միջև ապրանքաշրջանառության լայնացման մասին կոնսոլիդացիայի կենտրոնական կոմիտեի կայացրած նախկին վորոշումների հետ:

Բոլորին հայտնի են այն ջանքերը, վոր կոնսոլիդացիայի Կենտրոնական կոմիտեն է դնում քաղաքի և գյուղի միջև ապրանքաշրջանառությունը ծավալելու, խորհրդային առևտուրը ծավալելու համար:

Հայտնի է, թե ինչպես կոնսոլիդացիայի Կենտրոնական կոմիտեն 1930 թվին դատարարոնց վորոշ կազմակերպությունների «ձախ» փորձերը, յերբ ուղղվում էին համատարած կոնսոլիդացիայի հաջողությունների հետևանքով անցնել առևտուրը վերացնելուն:

Ժողովրդական, Կենտրոնական և Ցենտրոնոյուզի անցյալ տարվա դեկտեմբեր վորսկա կոնսոլիդացիայի ամենագլխավոր խնդիր — «խորհրդային առևտրի ամեն կերպ զարգացնել» է դրել:

Կենտրոնական կոմիտեի պլանում 1931 թվին հոկտեմբերի վորոշումը հարվածում է կոնսոլիդացիային — առևտրական ապուրտի այն գրծիչներին, վորոնք չեն կարողանում «ապրանքը մեքենայուն բաշխելու ունեությունը խորհրդային առևտուր ծավալելու ունեություն անցնել»:

Յով վերջապես 1932 թվին Կենտրոնական կոնսոլիդացիայի 17-րդ կոնսոլիդացիայի

սը յերկրորդ հնգամյակի պլանի բնույթի հարցերի կապակցում — թյամբ՝ դնում է «կենտրոնացրած բաշխման սխեման» խորհրդային ծավալման առևտրի վորտեղ «ապրանքների նորմալացրած բաց թողման վերացումը նախատեսվում է խնդիրը, իսկ դեպի դա տանող ուղին» ամենից առաջ ապրանքային շրջանառությունն ամեն կերպ ծավալելու մեջ է տեսնում:

Այնպես, կոնսոլիդացիայի բանաձևը չի չափում է ապրանքաշրջանառության առաջնությունը նշանակությունը տնտեսության վերելքի բոլորիչական տեմպերի ապահովման ամբողջ գործի համար:

«Միջնախոսման անցնելու» մասին յեղած առաջարկությունները «սոցիալիզմի պարզացման ներկա շրջանում արդեն փոքր մեծ են» մասին արվող դատողությունները կոնսոլիդացիայի ընդունում է վորսկա հակաբոլորակիչական «ձախ» փորձեր:

Ահա թե կոնսոլիդացիայի բոլոր հիմնական դոկտրինաներն ինչպես են նայում ապրանքաշրջանառության ծավալման հարցին:

Նույն այդ կետին, խորհրդային առևտուրը ծավալելու խնդիրն են շարունակ խիտում Կենտրոնական և Ժողովրդական նոր վորոշումները կոլտնտեսության առևտուր ծավալելու, քաղաքների մատակարարման համար միջնորդների մեթոդի հետ միասին առևտրի մեթոդը կիրառելու մասին:

Ժողովրդական ու կոնսոլիդացիայի Կենտրոնական վորոշումները պետական միջնորդների մեթո

դի շարքում գյուղատնտեսական միջնորդների առևտրի մեթոդի ծավալման մասին, նոր ուժով է հարվածում քաղաքի և գյուղի միջև ապրանքաշրջանառությունը ծավալելու խնդիրներին ցույց տրվող ջալլատագրական և «ձախ» արհամարանքին: Այդ վորոշումները նվազեցնելով պետական միջնորդների չափը, կոլտնտեսության առևտրի միջնորդ ուժեղացնելով քաղաքներին գյուղատնտեսական միջնորդներ մատակարարելու լրացուցիչ աղբյուրը, դրանով էլ բարելավում են քաղաքի և գյուղի միջև ապրանքային շրջանառությունը ծավալելու պայմանները, հետագայում խորհրդային առևտուր ծավալելու կապակցությամբ՝ հեշտացնելով քաղաքի վերացնելու հնարավորությունը:

Այն փաստը, վոր կոլտնտեսության և կոլտնտեսության առևտուրը չափային դեբորով է կատարվում, վոր մի չափով չի հակասում վերելքի առաջնությունին:

Արդեն կոլտնտեսության առևտուրը ծավալելու կարճ ժամանակյա և վոր բավականաչափ փորձը ցույց է տալիս, վոր մի շարք շուկաներում բավականաչափ գյուղատնտեսական ապրանքներ են յերկրում, և այդ պատճառով վորոշ չափով ինչ էն շուկայի չափազանց ուժեղ դերը: Հետագայում պետք է հայտնի առնել այն, վոր պետական միջնորդների չափերը կրճատելուց հետո էլ սոցիալիզմի ու կոլտնտեսության կողմից պետական դրամային հանձնվող հացատիկի և մսավերքների առաջին ֆոնդեր են մնում պետության ձեռքին, վոր պետությունն ունի

լայն գործադրման ապրանքների շարունակ աճող ֆոնդեր, վոր շուկայի կոլխողային առևտուր ծավալելը կարգավորելու լավագույն լծակն են հանդիսանում և լավագույն մեթոդն ապահովելու այն, վոր նա խորհրդային առևտրի հզոր հուններեց մեկը դառնա:

Ով այդ բանը չի հասկացել, ով չի հասկացել, վոր կոլխողային առևտրի մասին յեղած վորոշումները մի կողմից կապված են այն բանի հետ, վոր գյուղատնտեսական արտելը կոլխողային շարժման ներկա շրջանում գլխավոր, հիմնական և գերազանցող ձևն է հանդիսանում և, մյուս կողմից, խորհրդային առևտուր ծավալելու մասին վերջին յերկու տարիներս յեղած բոլոր վորոշումների հետ, — նա չի հասկացել կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի վորոշումների իմաստը, նշանակությունը և նպատակները:

X

Կոլխողային առևտրի մասին յեղած վորոշումներն անխզելի կերպով կապված են բանվոր դասակարգի և գյուղացիության մի ջեմ յեղած կապի արմատական հարցերի հետ: Բանվոր դասակարգի և գյուղացիության միջև յեղած կապի ամրապնդման յարգիքը, վոր մերկայաւան ամբողջ գյուղացիական մասայի մոտ 60 տոկոսը կոլխող է մտել, մեծ յափով կոլխողային գյուղացիության հետ կապի յսնդիր է հանդիսանում: Մոտ 15 միլիոն անհատական տնտեսությունների կոլխող մտնելն ահագին չափով թեթևացրել է կապի հնարավոր

լուծյունը, ուժեղացրել այդ կապը, նրա համար նոր հիմք դրել, ավելի ուժեղ հիմք, քան առաջ է յեղել: Յեւ դա հասկանալի է: Ուրիշ բան է՝ կապը մենատնտես միջակի և նույնիսկ չքավորի հետ, վորի տնտեսությունը մանր մասնավոր սեփականության վրա է հիմնված, ուրիշ բան է կապը կոլխողային գյուղացիության հետ, վորի տնտեսությունը հիմնված է համայնացրված խոշոր սեփականության վրա: Առաջին դեպքում մենք ունենք մանր սեփականատիրական տնտեսություն, վորն անդադար իր միջից կապիտալիստական կադրեր է ավել: Մյուս դեպքում մենք համայնացրած տնտեսություն ենք ունեցել, վորը քանի աճում ավելի ու ավելի է ամրապնդվում, վորպես սոցիալիստական տնտեսություն:

Դա նշանակում է, վոր կոլխողներին անցնելով մենք կապի բարձրագույն ձևերին ենք հասել, վոր կապն ավելի հաստատուն է դարձել, կարելի է ասել, նա մեծ ամրություն է ստացել, քան խորհրդային յերկրի դարգացման մի վորեւ ուրիշ ժամանակաշրջանում: Ձուր չե, վոր խորհուրդների 6-րդ համագումարի վորոշումներում այդպիսի պարզությամբ ձևակերպված է այն փաստը, վոր գյուղացիության մեծամասնության կոլխողների ուղին անցնելը նշանակում է «գյուղում խորհրդային իշխանության իսկական և ամրապնդող հենակետ ստեղծել»:

Սակայն այդ բոլորից ամենավին չպետք է հեռացնել, վոր կապը ամրապնդելու համար տարվող աշխատանքին արդեն կարե

լի է պատշաճ ուշադրություն չդարձնել:

Ինքնըստինքյան հասկանալի է, վոր այժմ գլխավոր նշանակություն ունի արտադրական կապը: Միայն այն փաստը, վոր կոլխողային ցանքների մեծ մասից ավելին այս դարնան ընդգրկված է մեքենա — տրակտորային կայաններով, հենց դրանով բոլոր կոլխոգնիկների կեսին այս տարվա դարնան ամենախիտական ոգնություն է ցույց տրված արտադրական գծով: Գույց է տալիս արտադրական կապի ամբողջ ուժը և նշանակությունը: Սակայն դա հետ միասին ինքնըստինքյան հասկանալի է, վոր արտադրական գծով աշխատավոր գյուղացիության հետ ունեցած այդ կապը, վոր յերեկ վա միջակին կոլխոգնիկ է դարձրել — բանվոր դասակարգի և խորհրդային իշխանության հենակետ, վոր մի կերպ չի վերացրել սոցիալական ապրանքների առևտրի գծով յեղած կապը: Այլևս՝ արտադրական կապի հետագա ամրապնդումը միաժամանակ պահանջում է կապի ամրապնդում՝ քաղաքի և գյուղի միջով ապրանքի շրջանառության գծով, լայն գործածւթյան ապրանքների գծով:

Ինքնըստինքյան հասկանալի է վոր բավական չէ միայն բազարներում և շուկաներում գյուղացիական ապրանքների առաջարկության աճումը: Այստեղ հարկավոր է և պարտադիր՝ քաղաքից դեպի գյուղ ապրանքների լրացուցիչ հանդիպական հոսանք: Միմիայն լայն գործածության արդյունաբերության ապրանքների պահանջի այդպիսի աճումը

ամրապնդող հիմք կդնի ապրանքաշրջանառության ծավալման ամբողջ գործի տակ: Իսկ ինդուստրացման ընթացքը մեղ թույլ է տալիս ամենակարճ ժամանակում լայն սպառման ֆոնդերի աճում ձեռք բերել: Հենց այդ բանին է ի նկատի ունեցել ընկեր Ստալինը կուսակցության 16-րդ համագումարում արած իր գեղուցման մեջ, յերբ ասել է.

«Սինչև այժմ մենք խնայողություն ենք արել ամեն բանում, այդտեղ և թեթև ինդուստրիայում, նրա համար, վոր ծանր ինդուստրիան վերականգնենք: Սակայն ծանր ինդուստրիան մենք արդեն վերականգնել ենք: Այն պետք է միայն ավելի ծաւալել: Այժմ մենք կարող ենք շուտ գալ դեպի թեթև ինդուստրիան և այն առաջ շարժել արագացրած տեմպերով: Մեր արդյունաբերության զարգացման մեջ նորն, ի միջի այլոց կայանում է նրանում, վոր մենք այժմ հնարավորություն ունենք արագացված տեմպով զարգացնել և ծանր, և թեթև ինդուստրիան» (Ստալին, «Լենինի լիճի հարցերը», էջ 697):

Արդյունաբերության գծով գյուղի համար ապրանքներ արտադրելու հնարավորություններն աճել են ահագին չափերով: Միայն վերջին յերեք տարիներս արդյունաբերության հիմնական ֆոնդերն ու արտադրանքն աճել են 2 անգամ, դրա հետ միասին աճել է գյուղատնտեսական հումքի թիվը արտադրությունը, վոր հիմք է հանդիսանում լայն գործածություն մի շարք ապրանքների արտադրության համար (մասնավորապես խորհրդային Միություն

նում 1928 թվին մաքուր բամբակ հավաքելը և մթերելը կազմել է միայն 14 միլիոն 900 հազար փութ, իսկ 1931 թվին — բամբակաբուծության մեքենայացման և բամբակային ուսուցանելու և կոլեկտիվացման հաղթանակի հիմունքով — արդեն 24 միլիոն 500 հազար փութ) :

Ապրանքային շրջանառության ծավալման և քաղաքի ու գյուղի թիվն յեղած կապի ամրապնդման խնդիրների կապակցությամբ՝ ընկ. Ստալինի ուշադրություն չանցնելու և դրել լայն գործածության, մասնավոր գյուղացիական գործածության առարկաների չուկայական ֆոնդերի ընդարձակման հարցը։ Այդ առթիվ կենտրոնական Կոմիտեն մի կողմից ստուգել և խստորեն կրճատել և ապրանքների այն ֆոնդերը, վոր մինչև այժմ ժողովրդական ու անասնորդաները վերցնում էին իրենց կարիքների համար, մյուս կողմից՝ հնարավորություն է սահմանել արդյունաբերության բոլոր, աղյուսի և մետաղի, ճյուղերում լայն գործածության ապրանքների հետագա մեծապես աճման համար։ Դա թույլ է տվել 1932 թվին ավելացնել գյուղն ապրանք ներմուծելու ֆոնդն ավելացնել 604 միլիոն ուրբու։

Պետականի հաստատածից դուրս։ Մի շարք գործարաններ արդեն հետևում են լայն ստանդարտ ապրանքների արտադրություն ծավալելու նախաձեռնությանը։ Կենտրոնական Կոմիտեի հատուկ հանձնաժողովն որեցոր հետևում է, թե տնտեսավարներն ինչպես են կատարում առաջադրությունները՝ լայն գործածության ապրանքների արտադրության դե-

րանքների արտադրության դե-

ծով։ Ինքն ըստ ինքյան հասկանալի է, վոր կենտրոնական Կոմիտեի կողմից միաժամանակ միջոցառումներ են ծավալված կոլխոզային առևտրի դեմ և լայն գործածության ապրանքների արտադրություն ուժեղացնելու դեմ։ Բանն այն է, վոր լայն, մանավանդ գյուղացիական լայն գործածության ամրապնդման արտադրության ծավալումը ներկա մոմենտում քաղաքի և գյուղի միջև յեղած կապի արմատական հարցերից մեկն է, իսկ կապի ամրապնդման գործը՝ բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության դաշինքի քաղաքի վրա հիմնված բանվորա-գյուղացիական պետության ամրապնդման գործն է։

XI

Մենք ե քննել դարձյալ մի հարց։ Կուլակի ագենտները և կապիտալիզմի քարոզիչները, հանձնառվ ուղղորդողները, գեմ չեն այնպիսի դրույններով դրադվելու, թե կոլխոզային առևտրի ծավալումը նշանակում է, վոր խորհրդային իշխանությունը նորից անցնում է ՆՆՊ-ի այն ետապին, վոր մենք ունեցել ենք 1921—22 թվերին։

Կատարելապես պարզ է նման պնդումների ամբողջ ճիճադաշարությունը, վոր դեպի կոմունիստական կուսակցության քաղաքականությունը չարված այնպիսի մարդկանց կողմից է թելադրվում, վորոնք կուլակի թաղմանը, կուլակի դեմ մղված ամենատուր պայքարի շրջանում փաստապես կուլակի

հետ միություն են քարոզել, և վորոնք այժմ, յերբ կուլակությունը մի շարք կարևորագույն ուսուցանելու հիմնականում վերացված է, դեմ չեն չարախնդարության հետ միություն ամրապնդելու համար խորհրդային իշխանության կողմից ձեռք առնվող միջոցների առթիվ։

Կուսակցությունն աշակցություն է ցույց տվել գյուղատնտեսական արտելին, վորը գյուղացիական մասսաներն են առաջադրել, վորպես կոլխոզային շարժման հիմնական ձև, և անչեղուն տարեցտարի խստություն հարվածում է բոլոր ներանց ձեռքերին, ովքեր վորձել են գյուղատնտեսական արտելի վրայով ցատկել։

Կուսակցությունը կոլխոզներում միացած գյուղացիներին ոգնել է միաժամանակ վոչնչացնելու կուլակային կաշխատանքը՝ կուլակությունը — վորպես դասակարգ գլխավոր գյուղատնտեսական ուսուցանելու վերացնելու միջոցով։

Կուսակցությունն ուժեղ կերպով դարձացնելով անասնապահական սովորները և ամեն կերպ աջակցելով կոլխոզային ֆերմաներին, միևնույն ժամանակ աշխատում է այնպես անել, վոր այդ համայնացված տնտեսության հետ միատեղ կոլխոզիկներին անձնական անասնապահական տնտեսությունն աճի։

Գյուղում տարվող իր ամբողջ գործնական աշխատանքում կուսակցությունը հաշվի է առնում գյուղատնտեսական արտելի յեր կարատես ետապը և մճականորեն արմատախիլ է անում վորեն

վե մեխանիկական միջոցներով այդ ետապից հետևյալ ետապի անցնումն արագացնելու բոլոր վորձերը։

Կուսակցությունը պայքարում է հանուն հեղափոխական որինականության ամրապնդման, ընդդեմ կոլխոզիկների վերաբերմամբ մերկ վարչարարության մեթոդներ գործադրելուն։

Կուսակցությունը պայքարում է քաղաքի և գյուղի միջև ապրանքաշրջանառության ծավալման համար, դեպի խորհրդային առևտրի հոսանք և ուղղում կոլխոզային առևտրի հոսանքը։

Գյուղատնտեսական մթերքների հոսանքին ընդառաջելու համար կուսակցությունը կազմակերպում է լայն գործածության ապրանքների արտադրություն, «լայն գործադրության» գործը բանվորական ամենալայն մասնաների գործն է դարձնում։

Խորհրդային Միության պարզացման բոլոր ետապներում կուսակցությունն անց է կացնում գյուղացիության աշխատավոր մասսաների հետ կապի լինելու պատգամը։

Կոմունիստական կուսակցությունն անցկացրած միջոցառումների այս պարզ համաձայն միանգամայն հասկանալի է, վոր խորհրդային իշխանության նահանջի մասին այստեղ կարող են խոսել միայն անհույս աջ ողորդողները կամ նրանց «ձախրիկ» ձեռնառնները, վորոնք դեպի սոցիալիզմ առաջադրումը իրենց պատկերացնում են վոչ թե ըստ լեռնի և Ստալինի, այլ ըստ պարոն Տրոցկու, այսինքն վոչ թե բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիության

միացած ուժերով, այլ առանց աշխատավոր գյուղացիության և նրա դեմ:

Այն մարդիկ, վորոնք դատարկաբանում են ՆԵՊ-ի առաջին եռամսյակի վերադարձի մասին, քաղաքավարի արտահայտված, խորհրդային իշխանություն 11 տարին հորանջել են և վրչինջ չեն հասկանում նրանից, թե ինչու դային յերկիրն ի՞նչ էր ներկայացնում իրենից ՆԵՊ-ի առաջին եռամսյակում և ի՞նչ է ներկայանում իրենից ինքնուրույն Միությունն իր դարգացման ներկա եռամսյակում:

Յեվ իրոք, համեմատենք մեր յերկրի եկոնոմիկան այն ժամանակ և այժմ: Նոր տնտեսական քաղաքականություն անցման անհրաժեշտությունը պաշտպանելով և բացատրելով, ընկ. Լենին-նր թվարկել է զանազան հասարակական — տնտեսական ձևերի, այն տարրերը, վորոնք գոյություն ունին ինքնուրույն Միությունում:

«1) Նահապետական, այսինքն նշանավոր չափով բնական գյուղացիական տնտեսություն:

2) մանր աղյուսակային արտագրություն (այստեղ են հաշվում մեծամասնությունն այն գյուղացիներից, ովքեր հաց են ծախում):

3) մասնավոր — տնտեսական կապիտալիզմ:

4) պետական կապիտալիզմ:

5) սոցիալիզմ:

Որոշաստանն այնքան մեծ և խառնաբաղ է, վոր այդ զանազան տիպի հասարակական — տնտեսական ձևերն իրար են հյուսվում նրա մեջ: Դրությունը յուր

բահատկությունը հենց դրա մեջն է:

Հարց է առաջանում, վոր տարրերն են գերակշռում: Պարզ բան է, վար մանր — գյուղացիական յերկրում գերակշռում է, և չի կարող չգերակշռել, մանր բուրժուական տարրերը: յերկրագործների խոշոր, այն ել շատ խոշոր մեծամասնությունը — մանր — աղյուսակային արտագրողներ են» (Վ. Լենին, 26 հատ. 322 յերես):

Ինչ ունինք մենք այժմ, ավելի քան 10 տարուց հետո: Իհարկե, դեռ մանր — աղյուսակային տարրերը, հանձինս մենատնտես գյուղացիական տնտեսության, չի անհետացել: Իհարկե, մանրբուրժուական տարրերը դեռ պահպանվում են և գյուղատնտեսական արտելում այն չափով, վորչափով վոր տնտեսության մի վորոշ անհատական մասը պահվում է կոլխոզնիկի մոտ, վորչափով վոր գոյություն ունի չուկան, վորտեղ կոլխոզներն ու կոլխոզնիկներն իրենց աղյուսակային արտադրանքի մի մասն են ուղարկում՝ սահմանված չափով պետությունը հացահատիկ հանձնելու իրենց պարտավորությունները կատարելուց հետո:

Իհարկե, մանր — աղյուսակային արտադրությունը դեռ հյուսվում է սոցիալիստական տիպի հասարակական — տնտեսական մյուս ձևերի հետ:

Սակայն գլխավորն ու հիմնականը դրանում չէ, այլ նրանում վոր մեր յերկրի հսկայական մասում, ինքնուրույն Միության գյուղատնտեսական կարևորագույն ռադոններում գյուղացիության մեծամասնությունը կուր

խողներն են մտել և մեր յերկրում հացահատիկների ու տեխնիկական կուլտուրաների հիմնական արտադրողը կոլխոզներն են դարձել: Դա նշանակում է, վոր ընկեր Լենինի թվարկած առաջին և յերկրորդ ձևերը դադարել են վորպես գերակշռող ձևեր լինել և մեր յերկրի կարևորագույն գյուղատնտեսական ռադոններում փոխարինվել են տնտեսություն խոշոր սոցիալիստական ձև լիով: Յեվ իսկապես. չէ՞ վոր փաստ է, վոր 1928 թվին գյուղացիական տնտեսության մեջ հացահատիկների արտադրանքով 1—2 տոկոս տվող կոլխոզները 1931 թվին ամբողջ գյուղացիական հացահատիկային արտադրանքի 60 տոկոսն են տվել: Իսկապես, տնտեսության հասարակական — սոցիալիստական հիմքերի և գյուղատնտեսական արտելի անընդհատ աճումը փաստ է հանդիսանում (1928 թվին մենք ունեցել ենք միայն մեկ մեքենա — տրակտորային կայան, 1930 թվի դարնանը մենք ունեցել ենք միայն 158 կայան, իսկ 1932 թվի դարնանը՝ 2200 կայան ներ իրենց աշխատանքով ընդգրկել են կոլխոզային բոլոր ցանքսերի կեսից ավելին):

Առաջներում գերակշռող գյուղացիական բնական և մանր-աղյուսակային արտադրությունը, գոնե կարևորագույն կուլտուրաներում և ռադոններում փոխարինվում է սոցիալիստական արտագրությամբ, վորչ միայն կոլխոզների գծով, այլ և սովխոզների գծով: Նույնպես փաստ է, վոր 1931 թվին քոլոր սիստեմների սովխոզները, չնայած մեր յերկրի արեվելյան մասում յեղած

յերաշտին, պետությունն են հանձնել 108 միլիոն փութ հաց (միայն մի քիչ պակաս նրանից, ինչ վոր արտահանել են բոլոր կուլակները արտագյուղային շրջանատության համար 1927 թվին — 126 միլիոն փութ):

Մեր յերկրի հասարակական-տնտեսական ձևերում յերրորդ կարևորագույն տարրը ընկ. Լենինի «մասնավոր տնտեսական կապիտալիզմ» է անվանել: Նրա կողմը, վորչափով վոր խոսքը վերաբերվում է գյուղատնտեսական արտադրության, կուլակն է հանդիսանում: Բոլորին հայտնի է, վոր վերջին յերեք տարիների ընթացքում, համատարած կուլեկտիվացումն իրականացնելու պրոցեսում, կուլակությունը վորպես դասակարգ՝ մեր յերկրի գյուղատնտեսական հիմնական ռադոններում հիմնականում վերացված է:

Նշանակում է, սոցիալիստական խոշոր արտադրությունը (սովխոզներն ու կոլխոզները) իսկիցային Միության գյուղատնտեսական կարևորագույն ռադոններում փոխարինել է վորպես հիմնական և գերակշռող վորչ միայն առաջներում գերակշռող բնական գյուղացիական տնտեսությունը և միջակների մանր-աղյուսակային արտադրությունը այլ և գյուղի մասնավոր տնտեսական կապիտալիզմին — կուլակային, վոր հիմնականում վերացված է համատարած կուլեկտիվացումն իրականացնելու պրոցեսում:

Ներկա դարնանացանի նախնական արդյունքները ամբողջությամբ հաստատում են վերոհիշյալը: Իրոք, ցանքսային ամբողջ

տարածութեան չորս հինգերորդականը գրավել են կոլխոզներն ու սովխոզները, իսկ մենատունտեանները ցանքները ամբողջ դար նանագան տարածութեան հազիւ մեկ հինգերորդականն են կազմել:

Այդ տեղի ե ունենում, չնայած այն դժվարութեաններին, վոր առաջացել էին արևելյան ռալոններում անցյալ տարվա յեղաշրջ, չնայած այն բանին, վոր առանձին ռալոններում տեղական որդանների կողմից հացամթերումների ժամանակ սխալներ են կատարվել, որոնք կոլխոզային արտադրութեանը վնաս են հասցրել:

Այն փաստը, վոր ամբողջ ցանքային տարածութեան չորս հինգերորդականը գրավել են կոլխոզներն ու սովխոզները, լավագույնս և հանդիսանում խորհրդային սոցիալիստական դործի իսկական ամբողջութեան, լավագույն ցուցանիշն այն բանի, վոր խորհրդային Միութեան մեջ սոցիալիզմը վերջնականորեն հաղթել է:

խորհրդային Միութեան տնտեսական կառուցվածքի վերջին 10 տարվա ընթացքում առաջացած փոփոխութեաններից բխում է գյուղատնտեսական մթերքների առևտրի ծավալման գործում մասնավորի դերի այլ բնույթը: Այն ժամանակ կոոպերացիայի բացակայութեան չնորհիվ, այն փաստի գոյութեան չնորհիվ, վոր յերկու տասնյակ միլիոն մանր գյուղացիական տնտեսութեանների հանդեպ կանգնած է յեղել քայքայված արդյունաբերութեան, միանգամայն անխուսափելի և պարտադիր է յեղել այն, վոր սկզբնական շրջանում

քաղաքի և գյուղի միջև վորակա միջնորդ մասնավորն է հանդես յեկել: Այդ մասնավորն աճել է ի հաշիվ քաղաքի և գյուղի միջև ունեցած միջնորդութեան և հենց դրանով էլ միանգամայն անխուսափելի և վորոշ չափով խորհրդային իշխանութեան կողմից հանդուրժվող մասնավոր տնտեսական առևտրական կապի տարի վերածնութուն է ստացվել:

Միանգամայն այլ է դրութիւնը նրն այժմ, յերբ մենք ունենք կոոպերացիան և պետական առևտուրն իրենց խանութների ամբողջ ցանցով, յերբ կուտարներն է հսկայական մասը միացված են կուտարային — գրադուշային արտերներում, յերբ 15 միլիոն գյուղացիական տնտեսութեաններ միացված են 200 հազար կոլխոզներում, յերբ սովխոզները պետութեան տալիս են

գյուղատնտեսական մթերքների համեմատաբար խոշոր ֆոնդեր, յերբ լայն գործածման ապրանքների ֆոնդերը, համեմատած յեղածի հետ, մի քանի տասնյակ անգամ աճել են, յերբ մեր դործարաններն որական արտադրում են 250 արակտորներ, վորոնցից 10 նոր մեքենա — արակտորային կայաններ են կադմակերպվում, վոր 300—400 նոր կոլխոզներ են ընդգրկելու: Այս պայմաններում կոլխոզային առևտրի ծավալումը վոչ մի դեպքում չի նշանակում և չպետք է նշանակի մասնավորին, սպեկուլյանտին, ձեռք-ձեռք անոդին ազատութեան տալ, վորոնք կցանկանային շահել ի հաշիվ կոլխոզիկի և քաղաքի սպառողի: Այդ տարրերն արդեն լայն ծանոթ են խորհրդային

յին իշխանութեան ամուր ձեռքին, և նրանք կարող են միանգամայն հաստատ համոզված լինել այն բանում, վոր կոլխոզային առևտուրը ծավալելու հետ միաժամանակ խորհրդային իշխանութեանը ձեռք կառնի բոլոր միջոցները թույլ չտալու, վոր մասնավոր առևտրականները խանութներ և կրպակներ բանան և արմատախիլ անելու այն ձեռք ձեռք անողներին ու սպեկուլյանտներին, վորոնք աշխատում են շահել ի հաշիվ բանվոր դատակարարի և աշխատավոր գյուղացիութեան:

XII

Հիշեցնենք դարձյալ, ինչ գործնական յեղրակացութեաններ են բղխում կոլխոզների մասին կառավարութեան արած բոլոր վորոշումներից:

1. Ամրապնդել գյուղատնտեսական արտելը վորպես կոլխոզային շարժման զարգացման տվյալ ետապում գլխավոր ձև, խստորեն պատժել, անգամ կուտակցութեանից հեռացնել և դատի տալ, գյուղատնտեսական արտելի վրայով ցատկելու ամեն մի կիրք: Վոչ մի բուպե չմոռնալ, վոր գյուղատնտեսական արտելի ամրապնդումը արտելի տրմ տեսարքան բարելավումը, կոլխոզներում ուշադրութեանը տրմ տեսական հարցերի վրա կենտրոնացնելը — գյուղի աշխատանքի կենտրոնական խնդիրն է:

2. Կոլխոզային արտադրութեան ղեկավարութեանը բարելավել: Ղեկավարութեանը չփոխարինել մերկ վարչարարութեամբ: Ամրապնդել կոլխոզային

կամ քրիմականութեանը, հիշելով, վոր գյուղացիական տնտեսութեանների մեծամասնութեան կոլխոզների մեջ մասնելը վոչ միայն չի թուլացրել, այլ ընդհանուր, ուժեղացրել և կառավարութեան սահմանած հեղափոխական որինականութեան սկզբունքները պահպանելու նշանակութեանը: Ստատույն պատժել հեղափոխական քրիմականութեանը բոլոր խախտողներին:

3. ՄՏԿ ամրապնդել: Լավագույն մարդկանց մեքենա-արակտորային կայաններն ուղարկել, Արդեն 1933 թվի դարձյալ կոլխոզների ամբողջ ցանքը, գոնե յերկրի գյուղատնտեսական հիմնական ռալոններում, մեքենատրակտորային կայանների կողմից ընդգրկելու խնդիրը լուծել:

4. Միաժամանակ ոգնել գյուղատնտեսական արտելի անդամների անձնական «լրացուցիչ» տնտեսութեան, առանձնագես առանձնագույն ընդգրկում: Աջակցել կոլխոզիկին առանձններ ձեռք բերելու գործին, հիշելով, վոր ամեն մի կոլխոզիկ պետք է ունենա իր կուլը, մանր կենդանիները, թրջունները:

5. Ոգնել կոլխոզային կադրերի աճմանը: Վերջ տալ կոլխոզներին այսպես կոչված «նշանակովի ղեկավարներ» նշանակելուն, վոր արմատապես խախտում է կենտրոնի հայտնի դիրեկտիվը: Այնպես անել, վոր ղեկավար կոլխոզային կադրերը — վարչութեանների անդամները, բրիգադիները — գոնե յերկու-յերեք տարի մնան իրենց աշխատելու տեղում:

տանքում, ուսումնասիրեն իրենց տնտեսութունը, սովորեն հասարակական տնտեսութուն վարելու գործը: Կոխողների ղեկավարութեան գործին ներգրավել անհուսահատականներից լավագույններին, ամենամոտիվ գահաճար վածը տալով այն կոմունիստներին, վորոնք կարծում են, «թե նրանք կարող են սեփական ուժերով վճռել կոխողային շինարարութեան բոլոր խնդիրները»: (Ստալին, «Լենինի մի հարցեր» յերես 622):

6. Ամեն կերպ ծավալել խորհրդային առևտուրը նրանով փոխարինելով ապրանքների բյուրեղիքային կենտրոնացված բաշխման սխեման: Յուրաքանչյուր բազարում և շուկայում, յերկաթուղային և ջրային ճանապարհի գծով, սալային տրանսպորտի գծով՝ աջակցել կոլխոզներին և կոլխոզիկներին ու մենատնտես աշխատավոր դուղացիներին գյուղատնտեսական մթերքների առևտուրը ծավալելու գործում, անողորքաբար խաթաղանելով վորեւեւ ճանապարհով կառավարութեան սույն տարվա մայիսի 6-ի, 10-ի և 20-ի վորոշումներով սահմանված կոլխոզային առևտրի ծավալման կարգը խախտելու բոլոր վորձերը:

7. Անշեղորեն արմատախիլ անել ձեռք-ձեռք առնողներին և սպեկուլյանտներին, վորոնք աշխատում են չահվել կոլխոզային առևտրից:

8. Ամրապնդել կապը լայն գործածման ապրանքների արտադրութունը ծավալելու միջոցով լայն գործածման ապրանքների ծավալման գործը տասնյակ գործարաններին ու ֆաբրիկաներին գործը

ծըն և դառնում, ամբողջ կոլտտարային դրաղմունքային կոոպերացիայի գործը: Ընդ վորում հիշել, վոր լայն գործածման ապրանքների արտադրութեան և առևտրի ծավալման գործը կարևորագույն տնտեսական և քաղաքական գործ է, կապի հերթական կարևորագույն ողակ է:

9. Առաջիկա պես ջախջախել աջ ոպորտունիստներին, վորպես ամյալ ետապում գլխավոր վրտանդ, ինչպես և նրանց զինակիցներին և ձեռնասուններին, ինչպես նաև հակահեղափոխական տրոյկիստներին:

Յեւ վերջապես:

10. Անհապաղ ձեռնարկել բերփառվախ կազմակերպմանը: Յուրաքանչյուր կոլխոզ և յուրաքանչյուր կոլխոզիկ պետք է խմանա:

ա) վոր յուրաքանչյուր կոլխոզի և կոլխոզիկի պատվի գործը, անպայման պարտավորութունն է լիովին կատարել կառավարութեան սահմանած պետական մթերութեան սրակասացրված պլանը:

բ) վոր նախորդ սահմանված մթերութեան պլանում կոլխոզների և կոլխոզիկների անսահմանափակ կարգադրութունը կմնա թե սեփական գործածութեան և թե շուկայում վաճառելու համար այնքան ավելի շատ, վորքան շատ հավաքեն, վորքան ավելի լավ անցկացնեն բերքահավաքը:

Ժողկոմխորհի և Կենտկոմի վորոշումը բերքահավաքի կամպանիայի մասին փոխել և աշխատողների վորոշ քանակութունից ավելի աշխատած կոլխոզիկներնական յեկամուտ տալու անց-

յալ տարի գործադրվող սահմանափակումը: Դա նշանակում է, թե այն կոլխոզիկը, վոր կոլխոզային արտադրութեան մեջ ավելի աշխատանք է ներդրել վոչ միայն դրամական, այլ և բնական յեկամուտից մեծ բաժին է ստանում՝ համապատասխան իր վաստակած աշխատողների:

Այդ նույն վորոշումը սահմանում է կոլխոզիկներին բնականով ամանս տալու վորոշ չափով, նրանց՝ վաստակած աշխատողների համապատասխան:

Կոլխոզային այն բրիգադներին և բրիգադիկներին համար, վորոնք բերքահավաքը լավագույն կերպով են անցկացնում, նույն վորոշումը սահմանում է յեկամուտի բարձրացում 10-ից մինչև 20 տոկոսի չափով, իսկ այն բրիգադների և բրիգադիկների համար, վորոնք բերքահավաքը վատ են անցկացնում — յեկամուտի համապատասխան իջեցում:

Այդ բոլոր վորոշումներն աջակցում են գյուղատնտեսական արտելի կազմակերպչա — արտադրական ամբապնդման, վորը կառուցված է հետևյալ կանոնի հիման վրա. յուրաքանչյուր կոլխոզիկ ընդհանուր կոլխոզային

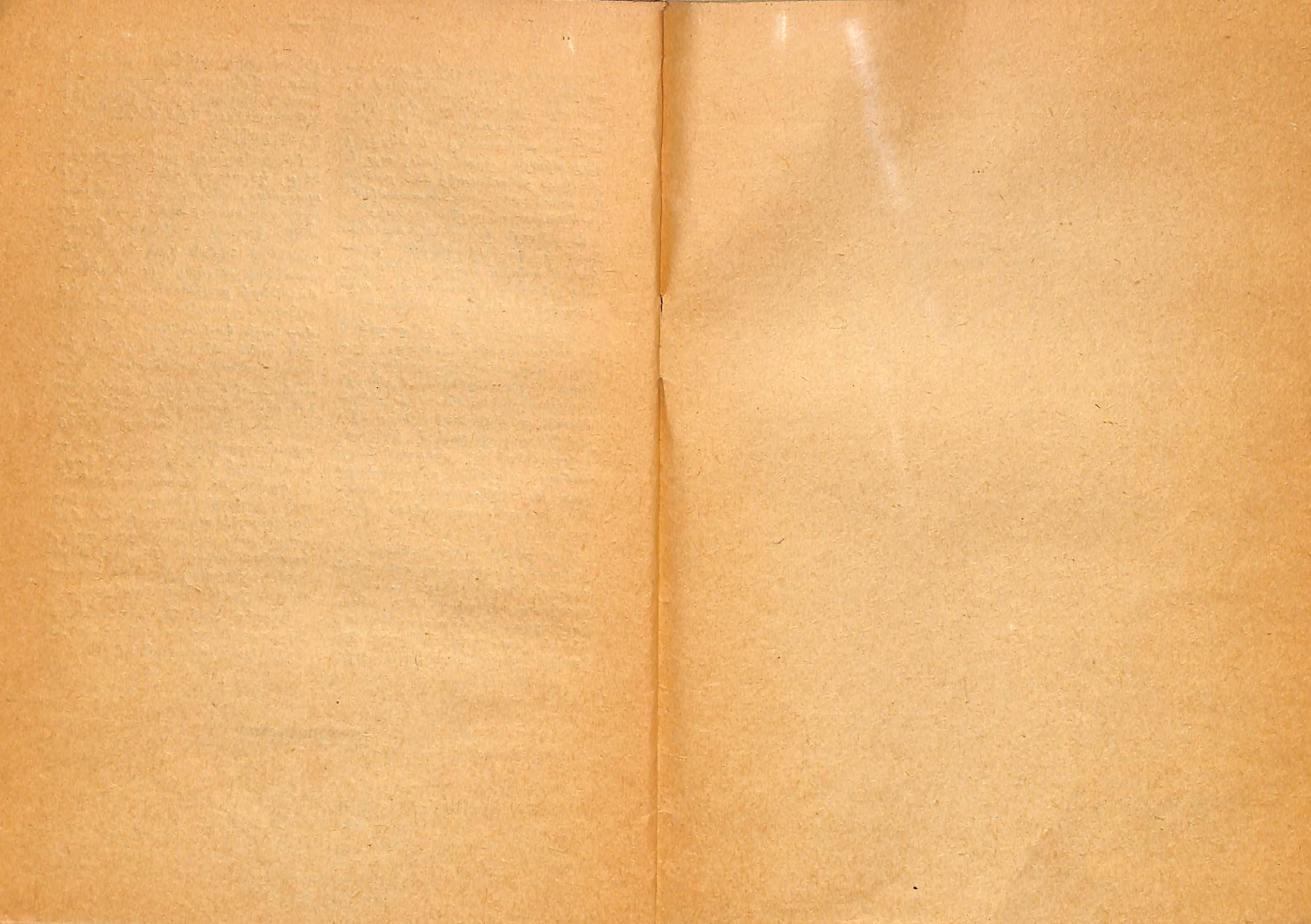
յեկամուտից այնքան բաժին է ստանում, վորք համապատասխանում է ընդհանուր կոլխոզային աշխատանքում նրա մասնակցությունը չափին:

Բերքահավաքի լավ անցկացնելը, կորուստի դեմ իսկական պայքարը, հնձած հացի անհապաղ դեղ տալը, նրան շուտ կախելը, կառավարութեան վորոշումներին հիման վրա հացամթերութեան անցկացնելն ու յեկամուտների բաշխումն ամենուրեք այնպիսի դրութուն կապահովեն

վոր այն կոլխոզները, վորոնք լավ ցանել են, հավաքել և իրանց համար սահմանված պետական մթերութեան պլանը կատարելով կատարել, սեփական գործածութեան համար իրենց տրամադրութեան յուրաքանչյուր ան ավելի մեծ քանակով հաց, և դրան ել համապատասխան այն կոլխոզիկները, վորոնք կոլխոզային արտադրութեան մեջ ավելի շատ աշխատանք են դրել, կատանան ավելի մեծ բաժին յեկամուտի ինչպես բնական նույնպես և դրամական մասից:

Այսպես ուրեմն, բերփառվաքի յուրաքանչյուր որն ու ժամը քանկ է: Դեպի գործ:





2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

11820



NL0045733

10-2
Kuz. Zy. P. 10-2

J. A. Jaqovlev.

Qolxozların təşgilat təsərrüfatça
məhkəmlənməsi və qolxoz ticarə-
tinin kənişləndirilməsi haqqında.
